

Mennyit ér a Kossuth-díj?

Kossuth-díjat kapni jó dolog – bár egyesek szerint nem mindegy, hogy kinek és mikor ítélik oda. Az idén kitüntetettek között is van olyan, akinek a közönség szerint már rég „meg kellett volna kapnia”, ugyanakkor **Eörsi István** állítja, hogy ő Kossuth- és leukémia-díjas.

Rajk László magyaráz Eörsi Istvánnak. Mindketten öntörvényű emberek, s alapító tagjai voltak az SZDSZ-nek. Eörsi Csoórral, Konráddal és Mészölyvel ellentétben a rendszerváltáskor nem kapott Kossuth-díjat, most viszont a leukémiára, betegségére fogja.

Többek szerint az idej Kossuth-díjjal sok régi „adósság” törlesztett a kitüntetettek listáját összeállító grémium. Ugyanakkor a „vajon miért csak most” dilemma mellett a „miért épp most” kérdése is ugyanúgy felvetődhet. **Eörsi István** író szerint ő sohasem kaphatott volna Kossuth-díjat, ha nem küzd egy súlyos betegséggel.

– Nekem ezt a díjat már rég meg kellett volna kapnom, csak hát sok az el-

lenségem – jelentette ki. – A rendszerváltás idején Csoórit, Konrádot és Mészölyt egyaránt elismerték, csak engem felejtettek el – talán, mert több gúnycíkket is írtam az akkori kormányfő, Antall József ellen. Nem számítottam rá, hogy én még valaha Kossuth-díjat kapok, s valahol ezt a függetlenségem bizonyítékának is tekintetem. Betegségem híre azonban a jelek szerint vissza tudta szorítani a felém áradó megtisztelő gyűlöletet...

Eörsi egyébként a díjat formális gesztusnak tartja, amely egyáltalán nem alkalmas egy ember teljesítményének a megítélésére. Így aztán az önértékelése szempontjából ő sem tartja ezt meghatározó tényezőnek. Ráadásul az odaítélők motivációival kapcsolatban is vannak fenntartásai.

– Most is az a meggyőződésem, hogy állami díjakat nem lenne szabad sem adni, sem pedig elfogadni akkor, ha a kitüntetéséről nem egy politikától teljesen független kuratórium dönt – jelentette ki. – Persze, ennek ellenére jólesett, mint ahogy a vele járó pénznek is örültem, s a gratulációk nyomán rájöttem, engem nem csak utálnak, hanem sokan szeretnek is.

Körmendi János is azok közé tartozik, akik már rég megérdemelték a Kossuth-díjat. Ezt a nézetet osztja Sas József, a Mikroszkóp Színpad direktora is, aki nem szégyelli elismerni: mindent megtett azért, hogy a groteszk humoráról és népszerű könyveiről ismert színész megkapja az elismerést. Leveleket írt, telefonált és kilincsel – s most roppant boldog.

– Ez a díj nemcsak azok lelkének fontos, akik kapják, hanem azoknak is, akik adják – jelentette ki Sas. – Meggyőződésem ugyanis, hogy a díj ázsióját, értékét az is emeli, hogy kik vehetik át.

Arra a kérdésre, hogy vajon mikor kapja valaki jókor a kitüntetést, a színházigazgató azt felelte: akkor, amikor ez a gesztus még lendít valamit előre az illető pályafutásán.

– Körmendi János korában, az ő egészségi állapotában szerintem nem túlzás kijelenteni: ez a Kossuth-díj meghosszabbítja az ő életét – mondta Sas József, aki saját bevallása szerint csak azért „furakodott be” a Parlamentbe, hogy aztán az ünnepélyes díjátadás előtt Körmendi elé ugorhasson és közvetlen közletről lefotózthassa. Ezt a képet adják át neki a színpadon, amikor társulatilag gratulálnak neki.

RÉZ ANDRÁS: A LISTA MINDIG SZUBJEKTÍV

A díjakat sohasem egy objektív történelmi ítélőszék szavazta meg, s a közfelkiáltással elfogadott jelölés is ritka – jelentette ki Réz András esztéta, arra válaszolva, vajon min múlik, hogy ki és mikor kaphat Kossuth-díjat. Mint mondta, erről is emberek döntenek, akiknek pillanatnyi hangulata és személyes szimpátiája is befolyásolja a lista összetételét. – Arra is volt már példa, hogy úgy éreztem, politikai érzelmeket próbálnak elismerni – mondta. – Annak nagyon nem örültem. Szerencsére a mostani díjakkal kapcsolatban nem volt ilyen rossz érzésem.

HORVÁTH ÁDÁM: GYURCSÁNY NEM SZÓLT BELE

Furcsa lenne arról beszélni, hogy kinek járt volna már régebben a Kossuth-díj, mivel ez az elismerés senkinek sem jár automatikusan – mondta Horváth Ádám. A rendező szerint gyűjteményes véleményt mondani nem lenne etikus. – Volt, amikor a párt határozta meg, hogy ki kapjon Kossuth-díjat, máskor maga Aczél elvtárs diktálta a listát, előfordult, hogy egy kormány tett javaslatot, de arra is volt már példa, hogy az éppen aktuális miniszterelnök hallatta a szavát... Azt tudom, hogy a mostani kormányfő nem szólt bele, hogy kiket díjazzanak.

Cálvölgyi János is amondó: díjat kapni akkor jó, ha az illető még tud örülni neki. Ő ebből a szempontból tökéletesen elégedett.

– Emlékszem Márkus László temetésére, a koporsó mögött egy párnán vitték a díjait. Akkor Hofi Géza oda-súgta nekem: nézd meg, hány párna egy élet... Ezzel csak azt akarom mondani, hogy ha az ember meghal, utána már oly mindegy, hogy mit kap. Az életünkben átadott elismerések a fontosak, én pedig most úgy érzem, mintha megismogatták volna a fejem.

Cálvölgyi nem gondolkodik olyasmiben, hogy 1987 után, amikor érdemes művész lett, vajon miért nem jött több elismerés. Ő nem álmodozott soha kitüntetésről, s most is csak egyszerűen örül. Úgy véli, a színházba járó közönségnek egy hónap múlva már fogalma sem lesz arról, hogy ő Kossuth-díjat kapott.

– Ez nemsokára már csak nekem lesz fontos – mondta. – És ez termé-

szetes is. Legfeljebb én borzongok bele, ha arra gondolok, hogy milyen elődökkel kerültem egy klubba...

Bodrogi Gyulának is sokan odaadták volna már a legmagasabb szintű kulturális elismerést, ám ő amondó: ez a díj számára pont jókor jött.

– Olyan ez, mint egy ajándék, s ha engem meglepnek, annak mindig nagyon tudok örülni – jelentette ki. – Ráadásul ezt nem egy produkcióra adták, hanem az eddigi pályafutásomat ismerték el velem, ami külön jóleső érzés. Az emberek reakciója pedig felér egy második Kossuth-díjjal. Nem csak ismerősök, de idegenek is megállítanak az utcán, hogy gratuláljanak. Valaki például azt mondta, annyira örül a kitüntetésemnek, mintha ő kapta volna... Ugyanakkor az elismerés nem változtat meg semmit. Olyan ez, mint a karácsony: az ember december 24-én kap egy szép ajándékot, de azért 27-én megy tovább az élet...

D. T.